Raadsvoorstel

Onderwerp:	Instellen Rekenkamer Rivierenland
Portefeuillehouder:	G. van Grootheest
Datum voorstel Fractievoorzittersoverleg:	28 augustus 2023
Behandelend ambtenaar:	Clementine Ruitenbeek - Schaik
Registratienummer:	GZDGCB1099558/1099559

Inleiding:

De rekenkamer is een instrument van de gemeenteraad. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijke beleid. Dat staat in de Gemeentewet.

De rekenkamer heeft volgens artikel 182 van de Gemeentewet de volgende wettelijke taak:

Artikel 182 Gemeentewet

1. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid bevat geen controle van de jaarrekening.
2. Op verzoek van de raad kan de rekenkamer een onderzoek instellen.
3. Bij het uitvoeren van haar taken kan de rekenkamer gebruik maken van de resultaten van door anderen verrichte controles, onverminderd haar bevoegdheid tot het verrichten van onderzoek.

Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Het doel van deze wet is om een sluitend stelsel voor gedegen rekenkameronderzoek tot stand te brengen. Deze wet regelt dat alle gemeenten per 1 januari 2024 een onafhankelijke rekenkamer moeten hebben. Dat betekent onder andere dat raadsleden niet meer onderdeel mogen zijn van de rekenkamer, zoals dat in sommige gemeenten het geval was.

De nieuwe wet voorziet in meer onderzoeksbevoegdheden voor gemeentelijke rekenkamers. De onderzoeksbevoegdheden voor onderzoek ten aanzien van privaatrechtelijke personen, waar de gemeente bijvoorbeeld inkoop- of contractrelaties mee heeft, worden daarmee uitgebreid. Ook is de benoemingstermijn van leden gewijzigd naar 6 jaar.

Welke vorm een gemeentelijke rekenkamer moet hebben, is niet vastgelegd. De gemeenteraden van de gemeenten Buren, Culemborg en West-Betuwe hebben de intentie uitgesproken tot een gezamenlijke rekenkamer te willen komen.

Voorgesteld wordt te kiezen voor een voorzittersmodel en samen te werken in een Gemeenschappelijk Orgaan.

Voorstel Raadsbesluit

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

1. De Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Rivierenland 2024 (GZDGCB1099558/1104623) vast te stellen;
2. Voor de uitvoering van de taken met betrekking tot de rekenkamer te kiezen voor het voorzittersmodel;
3. Voor de Raad van Advies voor de Rekenkamer de volgende raadsleden van Culemborg te benoemen:
    1. Roger van Asselt
    2. Myra van der Velde
4. De Raad van Advies mandateren om de werving en selectie van de rekenkamerleden uit te voeren middels bijgevoegde documenten;
5. De jaarlijkse bijdrage aan middelen voor de Rekenkamer Rivierenland voor een periode van zes jaar vanaf 1 januari 2024 vast te stellen op € 1,30 per inwoner.

Beoogd effect

- Het beoogde effect is een sterke onafhankelijke rekenkamer die de gemeenteraden met gedegen onderzoek ondersteunt bij hun kaderstellende en controlerende taak;
- Door een gezamenlijke rekenkamer efficiencyvoordeel behalen in onderzoeken met gemeenschappelijke vraagstukken.

Argumenten:

1.1 Samenwerken zorgt voor kwalitatief beter rekenkamer onderzoek en is kostenefficient
Een gezamenlijke rekenkamer maakt het mogelijk om gezamenlijk onderzoek te doen naar onderwerpen die voor alle deelnemende gemeenten van toepassing zijn. Denk bijvoorbeeld aan de gang van zaken bij gemeenschappelijke regelingen. Het is efficiënter om één onderzoek te doen door dezelfde onderzoekers in plaats van drie aparte onderzoeken. Daarnaast is het beter mogelijk uitkomsten van onderzoeken te vergelijken. Drie dezelfde onderzoeken in de verschillende gemeenten levert vergelijkingsmateriaal op. Hierdoor kan van elkaar worden geleerd.

Ook is een gezamenlijke rekenkamer kostenefficiënter. De overhead kan worden gedeeld.

1.2. Een samenwerking tussen bestuursorganen moet vastliggen in een bestuurlijk orgaan
Voorgesteld wordt de samenwerking tussen de gemeenten Buren, Culemborg en West-Betuwe wordt vorm gegeven in een Gemeenschappelijk Orgaan (GO). Een GO is één van de varianten die de Wet gemeenschappelijke regelingen kent. Het is geen regeling zoals we die kennen van bijvoorbeeld Regio Rivierenland, maar het is een lichte vorm van samenwerking. Zo heeft een GO geen algemeen bestuur. Een GO wordt vooral opgericht als er sprake is van samenwerking rondom een specifieke taak, zoals een rekenkamer.

De regeling staat in de bijlage Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Rivierenland 2024 (GZDGCB1099558/1104623) en wordt met het besluit over dit voorstel ingesteld. Afspraken die in dit gemeenschappelijk orgaan worden gemaakt zijn:

- bijdrage per inwoner
- afspraken over intreden andere gemeenten en de kosten daarvan
- afspraken over uittreden gemeenten en de kosten daarvan
- afspraken rondom secretaris van de rekenkamer

Raad van Advies
Conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) moet bij een GO een Raad van Advies worden benoemd. De leden van deze Raad van Advies zijn afgevaardigde raadsleden uit de deelnemende gemeenten. Vanuit praktische overwegingen wordt voorgesteld om in totaal 6 leden (2 van elke gemeente) te benoemen in de Raad van Advies.

Bijdrage per inwoner
Een bedrag van €1,30 per inwoner is nodig voor een effectieve rekenkamer. Dat geven onder andere de Nederlandse Vereniging Voor Rekenkamers (NVRR) en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden aan. Een specificatie van de kosten staat onder het kopje 'Kosten, Baten, Dekking'.

Afspraken over in- en uittreden andere gemeenten en de kosten daarvan
Voorgesteld wordt om in- en uittredingskosten te rekenen voor gemeenten die later in de samenwerking in of uit willen stappen. De inhoudelijke en financiële voorwaarden zijn opgenomen in het besluit Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Rivierenland. De financiële vergoeding bij uittreden is bedoeld als drempel. Bij intreden als een tegemoetkoming van de ontwikkel en inrichtingskosten van de initiërende gemeenten.

Afspraken rondom de secretaris van de rekenkamer
Voorgesteld wordt om de secretaris van de rekenkamer en bijkomende bureaukosten bij de gemeente West Betuwe te beleggen. De secretaris wordt voor 12 uur per week aangesteld en zorgt voor de advisering en ondersteuning van de rekenkamer. Denk bijvoorbeeld aan het maken van raadsvoorstellen voor behandeling van de rapporten, maar ook aan het maken van afspraken voor interviews en het vastleggen van vergaderingen van de rekenkamer.

1.3. Huishoudelijk Reglement Rekenkamer
In het Huishoudelijk Reglement Rekenkamer worden regels opgenomen over onder andere:
- aantal onderzoeken per jaar
- accounthouderschap

Aantal onderzoeken per jaar
Er is nagegaan bij gemeenten van vergelijkbare omvang als de drie gemeenten gezamenlijk qua (inwonertal) wat er in die gemeenten aan budget en aantallen onderzoeken wordt verricht. Er is aan de hand daarvan ook gesproken over en een inschatting gemaakt van het mogelijke aantal onderzoeken dat voor het budget gedaan zou kunnen worden bij een op te richten rekenkamer.De Rekenkamer doet minimaal twee onderzoeken per jaar voor iedere gemeente. Daarvan is in ieder geval één onderzoek specifiek op de gemeente gericht. De gezamenlijke onderzoeken komen in samenspraak tot stand. Er is voor gemeenten mogelijkheid om opdracht te geven tot een eigen lokaal onderzoek.

Accounthouderschap
De rekenkamer bezoekt in ieder geval 2 keer per jaar de gemeenteraden. Dat is om onderzoeksonderwerpen op te halen en de definitieve onderzoeksonderwerpen terug te koppelen. Daarnaast presenteert de rekenkamer de onderzoeksresultaten nadat een onderzoek is afgerond. Samenstelling van de rekenkamerDe rekenkamer bestaat uit een voorzitter en twee leden. Allen met een eigen expertise. Daarnaast heeft de rekenkamer secretariële/adviserende ondersteuning. Zie onder 1.2 eerder in dit raadsvoorstel.

2.1. Het voorzittersmodel is het meest passend
Gangbaar is te kiezen voor een directeursmodel of een voorzittersmodel voor het inrichten van de rekenkamer. Het voorzittersmodel houdt in dat er een voorzitter is en een aantal leden. Bij het directeursmodel bestaat de rekenkamer uit één lid. Dat maakt de rekenkamer erg kwetsbaar. De kwaliteit is afhankelijk van één persoon en ook de continuïteit is in het geding.

Het voorzittersmodel maakt dat leden met verschillende achtergronden en expertise onderdeel kunnen zijn van de rekenkamer. Denk aan een financieel georiënteerd lid, een lid dat onderzoekservaring heeft en een lid met bestuurlijk

inzicht. De betrokkenheid van de leden bij de gemeenten is bij dit model ook groter. De gemeenten kunnen allen een lid als aanspreekpunt hebben.

4.1. Werving en selectie rekenkamerleden
Met het benoemen van leden voor de Raad van Advies en het mandateren van taken kan worden gestart met werving en selectie van de rekenkamerleden. De bijgevoegde profielschets en de vacatureteksten zullen dienen als basismateriaal voor het proces. De Rekenkamer Rivierenland zal bestaan uit een voorzitter en twee leden van de rekenkamer. De Rekenkamer wordt ondersteund door een adviseur/secretaris. Het doel is om verschillende expertises binnen de Rekenkamer te hebben. Denk aan expertise op gebied van onderzoek, financiën en bestuurskunde. Daarnaast wordt gestreefd naar diversiteit.

Uitvoering
Deze variant van een gemeenschappelijke regeling kent geen Algemeen Bestuur en ook geen Dagelijks Bestuur. De Rekenkamer is onafhankelijk, maar kent een Raad van Advies. Deze bestaat uit 6 leden. Iedere raad benoemt twee leden. De Raad van Advies geeft gevraagd en ongevraagd adviezen aan de Rekenkamer over de uitvoering van haar taak en over de inhoud van het Huishoudelijk Reglement van Rekenkamer. Daarnaast heeft deze Raad als taak suggesties aan te dragen voor de onderzoeken die de Rekenkamer doet. De griffiers treden op als secretariaat.

Kanttekeningen:

Er zijn geen kanttekeningen. Het niet instellen van een onafhankelijke Rekenkamer zorgt ervoor dat er vanaf 1 januari 2024 niet aan de Gemeentewet wordt voldaan door het ontbreken van een rekenkamer. Het ontbreken van het instituut rekenkamer mist het gemeentebestuur een belangrijk onderdeel dat toegevoegde waarde biedt voor de democratische controle en verantwoording, naast de instrumenten die de raad zelf al heeft, zoals het instellen van onderzoek naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur.

Kosten, Baten, Dekking:

De kosten van de Rekenkamer worden door de deelnemende gemeenten naar rato van de grootte verdeeld. We hanteren €1,30 per inwoner van de gemeente voor de rekenkamer. Daarbij inbegrepen zijn de onderzoeken en de overhead. Dat is de norm die de vereniging voor raadsleden en de Nederlandse vereniging voor rekenkamers hanteren. Daarnaast wordt gerekend met een vaste vergoeding per maand voor de voorzitter en de leden.

- € 500,- pm. voorzitter
  € 400,- pm. leden.

Voor de personele lasten voor ondersteuning van de Rekenkamer rekenen we 12 uur op basis van schaal 10.

Dat geeft het volgende financiële beeld:

Gemeente	**Aantal inw**	**Budget**
Buren	27719	€ 36.034,70
Culemborg	29732	€ 38.651,60
West Betuwe	52742	€ 68.564,60
Totaal	**110193**	**€ 143.250,90**

Vast verg. voorz. per maand	Voorzitter	Leden (2 pers)
	€ 500,00	€ 400,00
per jaar	€ 6.000,00	€ 9.600,00
Totaal	**€ 15.600,00**	
Kosten secretaris per jaar	**€ 30.000**	
op basis van schaal 10		
12 uur per week		
Bijdrage gemeenten	€ 143.250,90	
Kosten RK	€ 15.600,00	
Bureaukosten	€ 30.000,00	
Beschikbaar voor onderzoeken	**€ 97.650,90**	

Voorgesteld wordt dan ook om de bijdrage voor de rekenkamer te verhogen door de jaarlijkse bijdrage voor de periode van 6 jaar vanaf 1 januari 2024 vast te stellen op € 1,30 per inwoner.

Personele en/of Juridische gevolgen:

Er zal op kosten van de drie gemeenten Buren, Culemborg en West Betuwe door de gemeenteraad van West Betuwe een arbeidsovereenkomst worden aangegaan met ambtenaren als ambtelijke ondersteuning voor de rekenkamer. Dit zal plaatsvinden binnen het budget van de Rekenkamer. Er zal naast deze besluitvorming zodra de Rekenkamer Rivierenland is benoemd een huishoudelijk Reglement worden vastgesteld door de rekenkamer.

Communicatie en Burgerparticipatie:

Er zal geen sprake zijn van burgerparticipatie. Na de besluitvorming zal de gemeenschappelijke Regeling op de voorgeschreven wijze bekend worden gemaakt. Daarnaast zal na de besluitvorming de werving en selectie worden gestart van de rekenkamerleden middels de bijgevoegde documenten. in het vierde kwartaal van 2023 worden de leden van de Rekenkamer geworven en geselecteerd. De raden benoemen de leden van de Rekenkamer in de december-raad. Na de installatie van de Rekenkamer zal vervolgens een Huishoudelijk Reglement worden vastgesteld.

Bijlagen:

- GZDGCB 1099558/1104623 Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Rivierenland 2024
- GZDGCB 1099558/1104673 Profiel Rekenkamer Rivierenland en leden
- GZDGCB 1099558/1104675 Vacaturetekst voorzitter en leden
- GZDGCB 1099558/1104678 Vacaturetekst adviseur/secretaris

Raadsbesluit

Registratienummer: GZDGCB1099558/1099559

De gemeenteraad van Culemborg besluit:

gelezen het voorstel van het fractievoorzittersoverleg van 28 augustus 2023,

gelet op artikel 81l van de Gemeentewet,

1. De Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Rivierenland 2024 (GZDGCB1099558/1104623) vast te stellen;
2. Voor de uitvoering van de taken met betrekking tot de rekenkamer te kiezen voor het voorzittersmodel;
3. Voor de Raad van Advies de volgende raadsleden van Culemborg te benoemen:
   1 Roger van Asselt
   2 Myra van der Velde
4. De Raad van Advies mandateren om de werving en selectie van de rekenkamerleden uit te voeren middels bijgevoegde documenten;
5. De jaarlijkse bijdrage aan middelen voor de Rekenkamer Rivierenland voor een periode van zes jaar vanaf 1 januari 2024 vast te stellen op € 1,30 per inwoner.

Aldus besloten in de vergadering van de Raad,

Gehouden op 12 oktober 2023

De griffier | De voorzitter

D. van der Harst | G. van Grootheest